

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: [Interdisciplinarity – recenzja]

Author: Paweł Jędrzejko

Citation style: Jędrzejko Paweł. (2006). [Interdisciplinarity – recenzja].
„Er(r)go” (Nr 12, z. 1, 2006, s. 179-180)

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

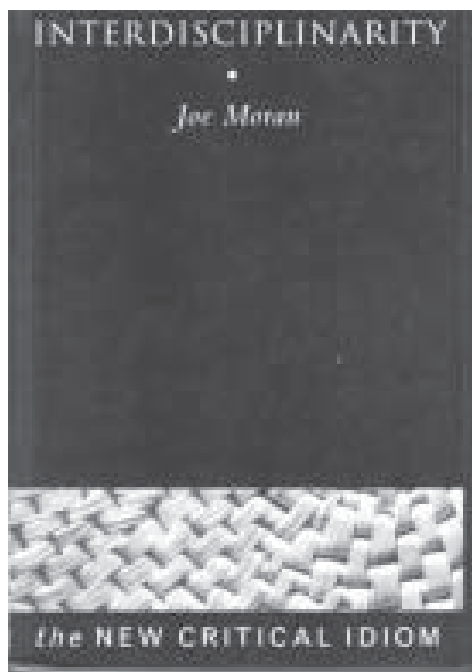
UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Joe Moran, *Interdisciplinarity*. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006 (207 stron). Publikacja anglojęzyczna, w miękkiej oprawie.

Trudno dziś byłoby wyobrazić sobie studia literaturoznawcze jako metodologiczny czy tematyczny monolit. Nawet najbardziej pobieżny przegląd tytułów ukazujących się na rynku wydawniczym prac naukowych, dysertacji doktorskich i habilitacyjnych, a nawet prac magisterskich wykaże, iż na instrumentarium badawcze współczesnego naukowca-humanisty składa się dorobek wielu dziedzin, jeszcze niedawno postrzeganych jako „osobne” czy „niezależne”. Wydaje się też zrozumiałe, że cechująca dzisiejszą humani-

stykę interdyscyplinarność może wywoływać dwojakiego typu reakcje. Z jednej strony – interdyscyplinarność w obiegowym znaczeniu stanowi synonim świeżości i intelektualnej „elastyczności”, z drugiej zaś rodzi pytania o kompetencje współczesnego badacza, który – budując naukowy wywód w oparciu o dyskursy różnych (nawet pokrewnych) dyscyplin – rzadko bywa ekspertem w każdej z nich. Takie przeświadczenie zapewne podzieliłby Joe Moran, który we wstępie do swej książki tak definiuje jej cele:

Niniejsza książka jest o tym w jaki sposób organizujemy wiedzę względem dyscyplin i w jaki sposób ją reorganizujemy w ramach nowych konfiguracji i związków, czy też – ujmując rzecz inaczej – powołując do istnienia różne formy ‘interdyscyplinarności’ wtedy, kiedy dawne formuły myślenia zaczyna porastać pleśń, kiedy tracą na znaczeniu, usztywniają się, lub wykluczają inne. Ostatnimi laty interdyscyplinarność stała się słowem-jinglem w przestrzeni wielu dziedzin akademickich, lecz rzadko kiedy poddaje się to zjawisko bardziej wnikliwym badaniom. Trafne w tym kontekście wydaje się stwierdzenie Allana Liu, który pisze, iż studia interdyscyplinarne „są najbardziej zaniedbanym z punktu widzenia krytycznej refleksji konceptem krytycznym, pedagogicznym i instytucjonalnym współczesnej akademii”.

Opracowanie, jakie oferuje Moran stanowi poważny krok w kierunku uzdrowienia takiej sytuacji. Autor proponuje klarowną i zdyscyplinowaną prezentację zjawisk warunkujących wielodyscyplinarność, jej pojmowanie i zastosowania, przeprowadzając w ten sposób czytelnika z przestrzeni pojęć obiegowych w obszar profesjonalnej, krytycznej refleksji nad problematyką, od której zależy dziś kształt i stan humanistyki *sensu largo*. Moran rozpoczyna swój wywód od rysu historycznego, poświęconego narodzinom osobnych dyscyplin akademickich w świetle ewolucji filozoficznych poglądów na temat wiedzy i edukacji oraz rozwoju stanowisk krytycznych wobec ograniczeń, jakie z takiego podziału przestrzeni intelektualnej

wynikały. Na jego tle ukazują następnie współczesne próby definiowania pojęcia interdyscyplinarności, przywołując przede wszystkim wypowiedzi Geoffreya Benningtona, Roberty Frank, Rolanda Barthesa i Julie Thompson Klein. Zestawienie perspektywy diachronicznej z synchronicznym przeglądem najistotniejszych stanowisk względem obiektu proponowanego w książce namysłu stanowi fundament dalszego wywodu, na który składa się pięć kolejnych rozdziałów: „Interdyscyplinarna anglistyka” („Interdisciplinary English”), „Z literatury w kulturę” („Literature into culture”), „Teoria a dyscypliny” („Theory and the disciplines”), „Teksty w historii” („Texts in history”) oraz „Nauka, przestrzeń i natura” („Science, space and nature”).

Poruszana w kolejnych rozdziałach problematyka obejmuje między innymi narodziny, ewolucję i zmierzch studiów anglistycznych jako osobnej dyscypliny, relacje między literaturoznawstwem a studiami kulturowymi, socjologią, kulturą życia codziennego, wartościami kulturowymi, związkami pionowymi w społeczeństwie i aksjologią. Moran poświęca także wiele miejsca rozważaniom nad losami i uwikłaniami teorii pisząc o relacji jaka zachodzi między językoznawstwem a literaturoznawstwem, o konsekwencjach dokonywanych, lub też dokonujących się, dekonstrukcji filozofii, o psychoanalizie w kontekście języka i kultury, a także o feminizmie i jego stosunku do ciała, o queerowaniu dyscyplin i o teorii jako metadyscyplinie. Analizuje dalej związki jakie łączą literaturę i historię, dyskurs marksistowski i kulturę, a także wiedzę i władzę, czy kulturę i naukę – oraz wiele innych, istotnych dla rozwoju współczesnego myślenia metodologicznego, relacji. Książkę zamyka rozdział zbierający wnioski z analiz wzbogacony dosyć obszerną bibliografią dopełnioną wygodnym, ułatwiającym poruszanie się po tekście indeksem.

Jeżeli za wyznacznik wartości przyjąć metodologiczne nowatorstwo, należałoby uznać, że omawiana pozycja raczej nie zaskakuje czytelnika sposobem postrzegania obiektu własnego namysłu. Szczęśliwie jednak, kolejne elementy przedstawianej tu serii nie taki cel sobie stawiają: podstawowa wartość pracy Morana wydaje się polegać na tym, iż łącząc w jednym miejscu stanowiska różnych badaczy, których wypowiedzi dodatkowo cementuje zdyscyplinowany autorski komentarz, oferuje rzetelną analizę interdyscyplinarności jako zjawiska z jednej strony uwikłanego w odziedziczone dyskursy, z drugiej zaś warunkującego ich współczesny kształt; zjawiska, które w dobie „denaturalizacji wiedzy” stanowi o możliwości (i konieczności) budowania świadomości wszelakiego rodzaju ograniczeń, jakie monolityczność dyscyplin wyrosłych na tradycyjnych podziałach nierzadko narzuca badaczowi po dziś dzień.